

DEFENSOR LEGIS NRO 4/2001

Pääkirjoitus - Ledare

KANSAINVÄLISYYS ASIANAJAJAN ARKIPÄIVÄÄ

(Internationalität – Alltag eines Anwalts)

Suomalaisen asianajajan työkentässä 90-luvulle asti ei kansainvälisiä asioita juurikaan esiintynyt. Vieraita kieliä ei tarvittu. Jutut hoituivat toimipaikan ja lähialueiden käräjillä, neuvottelut tuttavallisesti supisuomalaisin kokoonpanoin asianajotoimistojen koustiloissa. Liikkuvuus oli vain kansallista isoimpien kaupunkien asianajotoimistojen tapaan ”Asioita hoidetaan myös maaseudulla”.

Asianajaja hengittää päämiehensä rytmissä. Kansalaiset pysyivät kotimaassa ja yritykset toimivat pääosin kotimarkkinoilla. Jos asiakas ei ollut kansainvälistynyt, ei sitä ollut asianajajakaan. Muutama asianajaja riitti täyttämään kansainvälisen juridiikan harvan kysynnän.

Kansainvälisyys hiipi 90-luvun alussa asianajajan työpöydälle. Suomen EU-jäsenyyden myötä kansainväliset asiat alkavat olla ja tulevat entistä enemmän olemaan asianajajan arkipäivän työarkaa. Kansainväliset jutut ovat yhteinen piirre toimiston koosta ja sijainnista riippumatta.

Suomalainen työvoima on enenevässä määrin kansainvälisten yritysten palveluksessa, ihmiset liikkuvat työ- ja vapaa-ajallaan runsaasti ulkomailla, kotimaista varallisuutta sijoitetaan lomakiinteistöihin eri puolilla maailmaa, suomalaisten yritysten omistus ja toiminta kansainvälistyy. Kun ihmiset ja pääoma liikkuvat, myös sattuu ja tapahtuu. Tämä synnyttää kansainvälisen oikeudellisen palvelun tarvetta. Asianajaja joutuu tai pääsee hoitamaan kansainvälisiä kytkentöjä omaavia liikennevahinkoja, omaisuusrikkoksia, avioero- ja huoltajuusriitoja, kiinteistökauppoja, kuolinpesien varallisuutta, tarvarantoimitus-, lisenssi-, työ- ja monenlaisia sopimuksia, yrityskauppoja, immateriaalioikeuksien loukkauksia jne. Siis samanlaisia juttuja kuin aiemminkin.

Tiettyjä uusia valmiuksia kansainvälistyminen kuitenkin edellyttää asianajajalta. Asianajo on kommunikointia suullisesti ja kirjallisesti, kykyä sanoa sanottavansa ymmärrettävästi sekä ymmärtää vastaanottamansa viesti. Kansainvälisessä jutussa kommunikointikieli poikkeaa totutusta kotimaisesta. Yleensä se on englantia, mutta useimmiten toisessakin päässä on henkilö, jonka äidinkieli on muu kuin englantia. Omaa kielitaitoa kannattaa harjaannuttaa, mutta liiallinen itsekritiikki on turhaa. Kun asiat on hyvin valmisteltu ja ajattelu on selkeätä, kohtuullisella kielitaidolla pärjää melko pitkälle. Valmiudet luonnollisesti kasvavat, mitä enemmän kielitaidon kohentamiseen panostaa.

Vieraan maan lainsäädännön ja oikeuskäytännön yksityiskohtainen opetteleminen ilman opintoja sikäläisissä oppilaitoksissa on ylivoimainen tavoite – eikä edes yrittämisen väarti. Kansainvälisissä asioissa on aihetta käyttää paikallisia asianajajia yhteystoimistona. Kansainvälisen verkoston luominen on siten tärkeätä.

Toimiva ja laadukas kansainvälinen asianajo ei tarkoita, että suomalainen asianajaja vain ohjaisi päämiehensä ulkomaisen yhteystoimiston asiakkaaksi. Päinvastoin asianajaja säilyy päämiehensä edunvalvojana ja toimii linkkinä. Hän osaa hahmotella toimeksiannon oikeudelliset ongelmat sekä asettaa oikeat toimiohjeet ja kysymykset ulkomaiselle asianajotoimistolle. Päämiehen kotimainen asianajaja on luotettava ja asiantunteva valvomaan sekä ohjaamaan toimeksiannon kulkua ulkomailla ja arvioimaan saatujen neuvojen pätevyyttä.

Yliopistossa hankittu asiantuntemus on etumme kommunikoinnissa ulkomaisten kollegojen kanssa. Oikeustieteellisen koulutuksen sisältö Suomessa on edelleenkin laaja. Vasta jatko-opinnoilla ja työelämässä erikoistutaan. Monissa maissa oikeustieteellinen tutkinto on paljon kapeampi. Kilpailuetumme on laaja-alainen kokemus ja monen oikeudenalan normiston tuntemus. Liian varhainen erikoistuminen Suomen yliopistopinnoissa ei olisi hyväksi. Toivottavasti nykyisen kaltainen painotus oikeustieteellisissä tutkinnoissa säilyy.

Asianajajia koskevien asioiden valmistelu ja päätöksenteko on siirtynyt enenevässä määrin kansainvälisiin yhteisöihin. Esimerkiksi asianajopalvelujen laskuihin lisättävä arvonnäkövero on päätetty EU:ssa eikä siitä ilmeisesti kansallisella tasolla ole mahdollista poiketa. Asianajajaliiton pitää seurata asianajajan ammatin ja sen toimintaolosuhdeiden kansainvälistä kehitystä, jotta voimme ajoissa ennakoida ja varautua muutoksiin sekä uusiin tilanteisiin.

Tulevina vuosina asianajaja työstää päivittäin samantapaisia kotimaisia ja kansainvälisiä toimeksiantoja. Ylikansallisia valmiuksia ja ammattitaitoa täytyy ylläpitää, mutta kansainvälisessä vertailussa ei ole aihetta hävetä. Suomalainen asianajaja pärjää taidollisesti hyvin myös kansainvälisessä ympäristössä.

Matti Manner